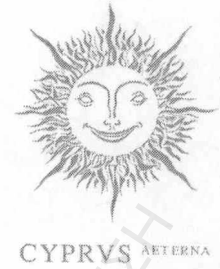

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

**Επιμνημόσυνος λόγος της Προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων
κ. Αννίτας Δημητρίου
στο ετήσιο εθνικό μνημόσυνο του Κυριάκου Μάτση
Κυριακή, 14 Νοεμβρίου 2021,
Ιερός Ναός Αποστόλου Λουκά, Παλαιχώρι**

Πανιερώτατε,

Έντιμοι συνάδελφοι κύριοι βουλευτές,

Αξιότιμοι εκπρόσωποι της τοπικής αυτοδιοίκησης,
Κύριοι εκπρόσωποι του αρχηγού της Εθνικής Φρουράς,
του αρχηγού αστυνομίας και του διοικητή της ΕΛΔΥΚ,
Κύριε πρόεδρε της Παγκύπριας Ένωσης Γεωπόνων,
Κύριε πρόεδρε του Αθλητικού Πνευματικού Ομίλου Παλαιχωρίου,
Σεβαστοί αγωνιστές της ΕΟΚΑ,
Σεβαστά μέλη της οικογένειας του ήρωα,
Φίλες και φίλοι,

Επιτρέψτε μου να δανειστώ λόγια που αποδείχθηκαν προφητικά...

Καλοκαίρι του 1945, τελετή αποφοίτησης, Γυμνάσιο Αμμοχώστου.

«Το αίμα μας χύθηκε με το άλλο Ελληνικό αίμα για να ποτίσει το πλατύφυλλο δένδρο της λευτεριάς, το δέντρο που στοιχειώνει και θεριεύει και μεγαλώνει, έτοιμο να απλώσει την ευεργετική του σκιά και στη μικρή μας πατρίδα». Τελειόφοιτος, Κυριάκος Μάτσης,

Κυρίες και κύριοι,

Ιερό και πατριωτικό καθήκον είναι η απότιση τιμής προς τους μάρτυρες μας. Τους μάρτυρες του κυπριακού ελληνισμού, που κατέθεσαν τη νεανική ζωή τους σπονδή στον βωμό της ελευθερίας. Γι' αυτό κι εμείς σήμερα, στον ιερό ναό της γενέτειράς του, τιμούμε έναν μεγάλο οραματιστή του έθνους, έναν μεγάλο ήρωα του απελευθερωτικού αγώνα της ΕΟΚΑ 1955-1959, τον σταυραετό του Πενταδακτύλου, τον Κυριάκο Μάτση.

Ο Κυριάκος Μάτσης, φίλες και φίλοι, ήταν ένας αληθινά πνευματικός άνθρωπος. Μια προσωπικότητα χαρισματική. Ένας λόγιος αγωνιστής, που το πάθος του για ελευθερία το έκανε πράξη και τρόπο ζωής και την αγάπη του για τον τόπο και τον λαό τα μετουσίωσε σε προσφορά στους καθημερινούς ανθρώπους.

Γεννημένος το 1926 εδώ, στο Παλαιχώρι, ο γιος του Χριστοφή και της Κυριακούς, αδελφός του Γεώργιου και του Γιαννάκη, με ταπεινή αγροτική καταγωγή, ξεκίνησε όντας έφηβος τη δική του πορεία κόντρα στο κατεστημένο της εποχής. Χάρη στη στήριξη των γονιών του και την πίστη τους στη μόρφωση, μετά το δημοτικό σχολείο του χωριού συνέχισε τις σπουδές του στο Ελληνικό Γυμνάσιο Αμμοχώστου και ακολούθως στη Γεωπονική Σχολή Θεσσαλονίκης, από όπου πήρε το πτυχίο του το 1951. Κατά τις σπουδές του στην Ελλάδα, τη Μεγάλη Πατρίδα, όπως την ονόμαζε στα κείμενά του από τα μαθητικά του κιόλας χρόνια, επηρεάστηκε βαθύτατα από τις αξίες του ελληνισμού και της ορθοδοξίας.

Όταν επέστρεψε στην Κύπρο, ανέλαβε τη θέση του Τεχνικού Διευθυντή στο αγρόκτημα Κουκλιών στην Αμμόχωστο. Εκεί τις γνώσεις και εμπειρίες που αποκόμισε κατά τις σπουδές του τις έθεσε στην υπηρεσία του τόπου και των ανθρώπων του, δίνοντας στους γεωργούς συμβουλές για προώθηση νέων μεθόδων καλλιέργειας, για να μπορέσουν να βελτιώσουν την παραγωγή και συνακόλουθα τη ζωή τους.

Αυτό το πάθος, η ανάγκη που ένιωθε ο Μάτσης να υπηρετεί την πατρίδα και τους ανθρώπους της καθόρισε την πορεία της ζωής του. Ο αγώνας της ΕΟΚΑ για την αποτίναξη του αποικιακού ζυγού και την ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα έδωσε στον Μάτση την ευκαιρία να αναβιβάσει την προσφορά του σε ένα εντελώς νέο επίπεδο. Εντάχθηκε στις τάξεις της οργάνωσης και γρήγορα λόγω της εξυπνάδας και της ωριμότητάς του ανέλαβε ζωτικής σημασίας αποστολές.

Στις 9 Ιανουαρίου 1956 συνελήφθη και βασανίστηκε άγρια, όμως οι ψυχικές και σωματικές του δυνάμεις τον βοήθησαν να αντέξει κάθε πόνο και δοκιμασία. Ο κυβερνήτης Χάρντιγκ τού προσέφερε ένα υπέρογκο για την εποχή εκείνη ποσό, καθώς και μια νέα ζωή στο εξωτερικό, προκειμένου να παρείχε στις αρχές πληροφορίες ζωτικής σημασίας για τον αγώνα. Ο Μάτσης, με φωνή που αντηχούσε τις τρεις χιλιάδες χρόνια ελληνικής ιστορίας της Κύπρου, κτύπησε τη γροθιά του στο τραπέζι και του αποκρίθηκε: *«Ου περί χρημάτων τον αγώνα ποιούμεθα, αλλά περί αρετής. Λυπούμαι, εξοχότατε, αλλά με προσβάλλετε».*

Αλήθεια, τι μεγαλείο ψυχής, συγκέντρωσης, αρετής και τιμής μπορεί να αποτυπωθεί σ' έναν μόνο άνθρωπο;

Στις 13 Σεπτεμβρίου 1956, μετά την απόδρασή του, μαζί με έξι άλλους συναγωνιστές του από τα κρατητήρια Κοκκινότριμιθιάς, όπου είχε μεταφερθεί, του ανατέθηκε ο τομέας της επαρχίας Κερύνειας, όπου συνέχισε ακούραστος την αγωνιστική του δράση. Βρισκόταν στην περιοχή ευθύνης του, κοντά στο κατεχόμενο σήμερα Δίκωμο, όταν το πρωινό της 19^{ης} Νοεμβρίου 1958 περικυκλώθηκε στο κρησφύγετό του. Οι στρατιώτες τον κάλεσαν να παραδοθεί, να σώσει τη ζωή του. Ο Κυριάκος Μάτσης, μύστης της ελληνικής ιστορίας, ήταν έτοιμος να διδάξει τόσο στους συναγωνιστές του όσο και στους πολιορκητές του ένα τελευταίο μάθημα, ότι «θέλει αρετήν και τόλμην η ελευθερία».

Μέσα από το κρησφύγετό του με στεντόρεια φωνή ανταποκρίθηκε: *«Μολών λαβέ! Τώρα είμαι μόνος, ελάτε, αν τολμάτε, να με πάρετε. Δε θα με βγάλετε ζωντανόν από εδώ μέσα. Αν βγω, θα βγω πυροβολώντας»*. Και έτσι με το νεανικό του αίμα γράφτηκε ο επίλογος του έπους της ζωής και της θυσίας του άδολου και αγνού Παλαιχωρίτη αγωνιστή.

Ο Κυριάκος Μάτσης, συνειδητοποιημένος και προετοιμασμένος, συνάντησε τον θάνατο όπως η μέρα υποδέχεται τη νύχτα. Είχε από πριν υπογραμμίσει στο βιβλίο του Πολύβιου Δημητρακοπούλου «Σιδηρά και Χρυσή Διαθήκη»: «Έκλεξε όσον ημπορής τον τρόπο του θανάτου σου, ένας ωραίος θάνατος είναι συνήθως η ευγενεστέρα πράξις της ζωής».

Εμείς, τιμώντας τη μνήμη του σήμερα, οφείλουμε να ακολουθήσουμε τα βήματά του, τα βήματα της φιλοπατρίας, της προσφοράς, της αρετής και της αγάπης. Χάρη στη θυσία του Κυριάκου Μάτση και στη θυσία όλων των ηρώων του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα της ΕΟΚΑ 1955-1959 έχουμε σήμερα την ανεξάρτητη Κυπριακή Δημοκρατία. Ένα σύγχρονο κράτος, πλήρες μέλος του ΟΗΕ και της ευρωπαϊκής οικογένειας. Και ο Κυριάκος Μάτσης ήταν θιασώτης της λύσης του Κυπριακού, με ορθή πολιτική κρίση, πραγματιστής, αλλά και με πλήρη επίγνωση των κινδύνων που ελλοχεύουν.

Έγραψε ο ίδιος: «Να γιατί δεν νοιάζομαι αν τη γη τη ζουν Τούρκοι για Έλληνες για Εβραίοι, για εκείνο πούχει αξία είναι να τη ζούν αυτοί που την ποτίζουν με τον ιδρώτα τους και να περπατούν ελεύθεροι πάνω της, διαφεντευτές της, κυρίαρχοί της. Ν' αναπνέουν περήφανοι τον αέρα της που νάναι αέρας δροσιάς, ομορφιάς, λεβεντοσύνης. Όχι πνίχτης.».

Σήμερα, οι απειλές ωστόσο για τον κυπριακό ελληνισμό όχι μόνο παραμένουν, αλλά εντείνονται όσο ποτέ άλλοτε. Η Άγκυρα, για μια ακόμη φορά, χρησιμοποιώντας διχοτομική ρητορική και προβαίνοντας σε παράνομες παρεμβάσεις, επιχειρεί τη δημιουργία νέων τετελεσμένων στην κλειστή πόλη της Αμμοχώστου και στην Καρπασία, με τη δημιουργία τουρκικής στρατιωτικής και ναυτικής βάσης. Ταυτόχρονα, αμφισβητεί τα κυριαρχικά δικαιώματα της Κυπριακής Δημοκρατίας και δρομολογεί νέες παράνομες γεωτρήσεις, ανεβάζοντας την ένταση των προκλήσεων και στην κυπριακή ΑΟΖ. Στο κυπριακό για δεκαετίες τηρεί μια άτεγκτη στάση, με αποκορύφωμα την απαράδεκτη απαίτησή της για κυριαρχική ισότητα και λύση δυο κρατών.

Εδώ λοιπόν, στον ιερό ετούτο χώρο, δηλώνουμε ξεκάθαρα και απόλυτα ότι το σημερινό status quo στην πατρίδα μας είναι απαράδεκτο, παράνομο και σε καμία περίπτωση δεν το αποδεχόμαστε. Η Κυπριακή Δημοκρατία δεν μπορεί και δε θέλει να συμβιβαστεί με διαχωριστικά συρματοπλέγματα, με την κατοχή και τη συνεχιζόμενη παραβίαση θεμελιωδών δικαιωμάτων των πολιτών της.

Δε διαπραγματευόμαστε και δε συμβιβαζόμαστε με καμία λύση, καμία διευθέτηση που δεν θα διασφαλίζει την επιβίωση και το μέλλον όλων των νόμιμων κατοίκων του νησιού μας.

Αντιθέτως, είμαστε αποφασισμένοι να συνεχίσουμε αδιάκοπα τις προσπάθειες μέχρι την εξεύρεση μιας δίκαιης λύσης του Κυπριακού, που θα εδράζεται στα ψηφίσματα και στις αποφάσεις των Ηνωμένων Εθνών, καθώς και στις αρχές και αξίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μίας λύσης αξιοπρεπούς και βιώσιμης χωρίς αναχρονιστικές εγγυήσεις και παρουσία ξένων στρατευμάτων.

Κι ο ήρωας μας, αφήνει βαριά παρακαταθήκη δείχνοντας μας τον δρόμο μέσα από την αυτοθυσία του αλλά και τον οικουμενικό, διαχρονικό του λόγο:

«Μόνο όταν το συμφέρον το ατομικό σταματήσει να κινεί το λογισμό μας σε κάθε μας πράξη, μόνο όταν ο καθένας εργάζεται για το σύνολο και τον εαυτό του, μόνον τότε η ανθρωπότητα μπορεί να βρει το δρόμο της».

Αυτό είναι άλλωστε το χρέος μας προς την ιστορία, προς τον Κυριάκο Μάτση και προς όλους τους ήρωές μας. Αυτό χρωστούμε και στους εαυτούς μας, στα παιδιά μας, αλλά και στις μετέπειτα γενεές. Για το Φως και την Αλήθεια! γιατί πιστός στο αληθινό, τονίζει σε όλες και όλους μας ότι η σημαία για την οποία έδωκα όρκο να υπηρετήσω είναι η Αλήθεια. Θα της μείνω πιστός και θ' αγωνίζομαι για το ΦΩΣ και την ΑΛΗΘΕΙΑ».

Αιωνία σου η μνήμη και παντοτινή η δόξα σου, Σταυραετέ του Πενταδακτύλου.

Ο δικός σου όρκος ας είναι η πυξίδα αφύπνισης και παρακαταθήκης για τις επόμενες γενιές, γιατί ο τόπος μας αξίζει πολύ περισσότερα, αξίζει το φως, την αλήθεια και δικαιούται ένα καλύτερο, ειρηνικό και υποσχόμενο μέλλον. Μόνο έτσι «θ' αγάλλεται η δική σου ψυχή» αλλά και η δική μας και έτσι «συντροφιαστά θα πανηγυρίζουμε» γιατί τέτοιες θυσίες δεν μπορεί να πηγαίνουν άδικα και μόνο έτσι με παρρησία και αισιοδοξία θα ατενίσουμε ευθέως το μέλλον.

ΑΠ 12 Νοεμβρίου 2021

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ - ΑΡΧΕΙΟ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΜΑΤΘΑΙΟΥ